

ה"חבילה"

באחד מערבי השבת, בתחילת 1961, בא אלינו הביתה דויד אבנרי, שליח התנועה בריו. הוא הגיע בליווי של אורח מוכר וחביב: ישראל הדר, חבר מפלסים ושותף בהרכב המוסיקאלי הידוע "שלישית מפלסים". ישראל היה אז רכז הביטחון הישראלי באמריקה הדרומית, והוא הגיע הישר מבואנוס איירס ובפיו בקשה לעזרה. הימים היו ימי משפט אייכמן – ימים קשים ליחסים ישראל-ארגנטינה. יהודים בכל העולם המערבי, ובמיוחד בארגנטינה, התארגנו ב"רונדות", משמרות הגנה סביב בתי כנסת ובתי קברות יהודיים. בבואנוס איירס "רונדה" כזאת נתקלה בקבוצת אנשי Taquara, בריונים פאשיסטים אנטישמיים, אשר היו בעיצומה של השחתת קיר של בית כנסת גדול, כשריססו עליו צלבי קרס. כִּמקום פרצה תיגרה קשה. כוח משטרה הוזעק, היו חילופי יריות ואחד השוטרים נפצע, כנראה מאקדחו של אחד היהודים. ארבעה מחברי המשמרת נתפסו ונחקרו, אבל דווקא היורה הצליח להימלט. מאוחר יותר השוטר מת מפצעיו, היורה הוכרז כרוצח, ונפתח אחריו מצוד בכל רחבי ארגנטינה. כל היציאות מהמדינה נסגרו ואפילו האינטרפול הצטרף למרדף.

ישראל הדר סיפר שבישראל הוחלט להעלות את היהודי הנמלט ארצה. בעזרת סכום כסף נכבד, הצליחו לשחד קצין בכיר בצבא הארגנטיני, שסידר לו דרכון חדש בשם אחר. אותו קצין היה אמור להביא אותו לעיירה פסו-דה-לוס-ליברס בגבול ברזיל, ולהעביר אותו לעיר הברזילאית הנידחת אורוגואינה. על ישראל הדר הוטל להעביר את

ה"חבילה" מאורוגואינה לריו, ומשם לשלוח אותה לארץ דרך צרפת.

כיוון שיחסי ישראל-ארגנטינה היו מתוחים, אי אפשר היה להסתכן בהתערבות ישירה של גורמים ישראלים בפרשה. לכן ישראל הדר ביקש ממני שאשיג מישהו בעל אזרחות ברזילאית, שיהיה מוכן לנסוע עד אורוגואינה להביא את ה"חבילה". העליתי רעיון: אולי אחד האחים שלי יסכים לעשות זאת. סיכמנו שלמחרת אטלפן לסאן-פאולו ואגשש אצלם. ישראל נשאר ללון אצלנו, אבל בבוקר (זה היה בשבת), עוד בטרם הספקתי לטלפן, הודיעו לו על מברק בהול שהגיע עבורו: "החבילה נמצאת במלון גלוריה באורוגואינה. צריך להעביר אותה מיד לריו". מסתבר שהתוכניות השתנו, והבנו שאנחנו צריכים לפעול מיידית. מה עושים? החלטתי: אין ברירה. לי יש אזרחות ברזילאית, אני אקח על עצמי את המשימה. ישראל התנגד, אבל בהמשך השתכנע שאין מוצא אחר. החלטנו לנסוע יחד עד פורטו אלגרה, ומשם אני אמשיך לאורוגואינה.

בעייה ראשונה: היינו זקוקים להרבה כסף מזומן. איפה משיגים כסף בשבת בבוקר? פניתי למשה זינגר, האבא החורג של אחד מחברי ברור חיל, וביקשתי ממנו הלוואה כספית מיידית בסדר גודל לא קטן. הסברתי בחשש שאני לא יכול לתת ערבות או פיקדון מול ההלוואה. אבל כשהתברר לו שמדובר בבעייה ציונית, הוא שלף את הכסף בלי לשאול שום שאלה נוספת!

ישראל ואני יצאנו לפורטו אלגרה בטיסה ישירה מריו. בשדה התעופה חיכה לנו דב בר נתן, חבר ברור חיל, שהיה באותה תקופה בשליחות בפורטו אלגרה. כעת המשימה היתה להשיג רכב שיקח אותנו עד אורוגואינה, מרחק של כ-17 שעות נסיעה. דב לקח אותנו לאחד ממנהיגי הקהילה,

סטולר שמו, וישראל אמר לו בעברית: "זה עניין של פיקוח נפש". סטולר היפנה אותנו לנהג טקסי שהוא הכיר. לאחר משא ומתן קצר, הנהג הסכים לצאת לדרך תמורת 35,000 קרוזירוס (כ-400 דולר), ובתנאי שניקח את אשתו לאיזו עיירה קטנה בדרך. אבל יש בעייה: הוא לא מוכן לנהוג שבע עשרה שעות ברציפות! דב וישראל כבר היו על סף יאוש. החלטתי להציע משהו חריג: הראיתי לנהג את רשיון הנהיגה הברזילאי שלי והצעתי לו ששנינו ננהג לסרוגין: הוא ארבע שעות ואני שעתיים. כך הוא יוכל לנוח מפעם לפעם. להפתעתנו, הוא הסכים!

עם רדת החשכה יצאנו לדרך ארבעה: הנהג, אשתו, דב בר נתן ואנוכי. לאחר קילומטרים לא רבים הכביש הפך רעוע, לעתים התחלף בדרך עפר רצופה מהמורות ובוץ. באמצע הלילה – צריכים לעצור. את דרכנו חוצה נחל, אותו ניתן לעבור רק על גבי דוכרה קטנה. איתרנו את ה"קברניט" של הדוכרה, ובמאמץ עילאי (ולא מעט כסף) הצלחנו לשכנע אותו להעביר אותנו לעברו השני של הנחל. המשכנו בדרכנו, כשהנהג ואני נוהגים לסירוגין. וכך, בערך באחת בצהריים, אחרי שהורדנו את אשת הנהג בדרך, הגענו סוף סוף לאורוגוויאנה. התכנית שדב ואני גיבשנו היתה שנמצא את ה"חבילה", אני אטוס איתה לפורטו אלגרה ולמחרת דב יחזור עם הנהג. למזלנו, החלטתי ליתר ביטחון לבדוק קודם מה מצב הטיסות.

ניגשנו למשרד של חברת תעופה, ומה התברר? כל הטיסות לפורטו אלגרה מלאות. מקומות פנויים יהיו רק בעוד יומיים או שלושה לכל המוקדם!

חזרתי אל הנהג ואמרתי לו: "אין ברירה, תקבל עוד 5000 קרוזירוס ובעוד חצי שעה אתה לוקח אותנו חזרה

לפורטו אלגרה!". הוא היה כל כך המום, שהוא פשוט לא זכר שמותר לו לסרב...

נסענו למלון "גלוריה". ואז הגיע השלב המסוכן ביותר. דב ואני נכנסנו למלון, משתדלים להסתיר את המתח, אבל מציצים סביב בחשדנות. ניגשנו לדלפק ושאלנו על שם בדוי, אותו קבלנו מישראל הדר. הפקיד הציץ בנו בחשדנות, וחלפו שניות ארוכות עד שענה לנו: "חדר עשרים ושבע". התקדמנו במסדרון עד שהגענו אל דלת החדר. הבטנו זה בזה. שנינו ידענו את הסכנה הגדולה בה אנו נתונים: אולי אותו קצין ארגנטינאי מושחת החליט להלשין למשטרת ארגנטינה? אולי מאחרי הדלת מחכים לנו שוטרים או אנשי האינטרפול?...

הקשתי על הדלת. שוב חלפו שניות שנדמו כנצח. ואז הדלת נפתחה – ובפתח עמד איש מבוהל, בעל עיניים מתרוצצות ובגדים מלוכלכים. הנה ה"חבילה"! נכנסנו והזדהינו בפניו כיהודים (לא כישאלים, כדי שלמקרה של תקלה הוא לא ידע שגורמים ישראלים היו מעורבים בפרשה). לא נתנו לו למסור לנו פרטים על עצמו, אלא מיד אמרתי לו "Vamos!" (בוא).

עלינו שלושתנו על המונית ונסענו בחזרה עוד שבע עשרה שעות, כמעט בלי הפסקה. הגענו לפורטו אלגרה בשעה שש בבוקר. אני ירדתי עם ה"חבילה" ב"סניף" התנועה, ודב נסע לקנות שני כרטיסי טיסה לריו, אחד בשמי ואחד בשם אחי יצחק. לאחר מספר שעות של המתנה מורטת עצבים, דב חזר עם הכרטיסים ולקח אותנו לשדה התעופה. נפרדנו כמו חברים ליחידה קרבית, כשאנחנו מזכירים זה לזה לשמור על סודיות מוחלטת. האמת, מאז אף פעם לא עלה בדעתי לשאול את דב, שעד

היום הוא חבר ברור חיל, מה הוא סיפר לצביה, אשתו, על
אותן שלושים ושש השעות בהן נעלם...

סיכמתי עם ה"חבילה" (עד היום אינני יודע את שמו),
שאנו נוסעים באותו מטוס אך בכיסאות מרוחקים, כשאנו
שומרים על קשר עין בלבד. במשך כל הטיסה המשכתי
לחשוש שמשהו עוד יקרה. אבל שום תקלה לא קרתה.
כשהגענו לריו, המתין לנו דוד אבנרי. הוא סידר לאיש חדר
אצל אמא של עליזה רפורט, חברת ברור חיל גם היא.

מספר ימים אחרי כן האיש הוטס לצרפת, משם עלה
לישראל לפגוש את אשתו וילדיו שכבר חיכו שם.

מאז לא ראיתי את ה"חבילה". חודשים אחרי כן אבנרי
סיפר לי שהוא נקלט בארץ עם משפחתו, וכמו כל ישראלי
ממוצע, הוא מתלונן שהתנאים בארץ לא מספיק טובים...
צחקנו ואמרנו לעצמנו שהעיקר שהוא חי, חופשי ויכול
להתגאות בדת ובלאום שלו. במקום להשתתף ב"רונדות"
ולשמור על בתי-כנסת בארגנטינה, הוא ישרת במילואים
וישמור על הישובים בארצו החדשה.